

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

תשע"ג 2013

המחלקה ל

שם הקורס בעברית: יסודות בטיפול משפחתי

שם הקורס באנגלית: Family Therapy Basics

מס' קורס (במידה ומדובר בשינוי פרטי קורס): סמ' ב' 12920394

שם המרצה: דר' איילת בנטל ישראלי

יעדי ההוראה:

מטרת הקורס היא להכיר לסטודנטים את יסודות הטיפול המשפחתי: תחום הטיפול המשפחתי פיתח דרכים רבות, יעילות וחדשניות, לעבודה עם משפחות, זוגות ויחידים. הקורס יעסוק בדרכים לפיתוח חשיבה מערכתית וכיצד זו מעצבת איסוף מידע, בניית היפותיזות, ג'נוגרמים ושיטות טיפול אחרות מהתיאוריות המוקדמות ועד לפוסטמודרניזם העכשווי.

מטרות ספציפיות

1. להשוות בין גישות טיפול שונות וזרמים בטיפול המשפחתי/מערכתי
2. לבדוק לעומק את ההנחות ואת הפילוסופיה שעומדות מאחורי התפיסה הטיפולית המערכתית
3. ללמוד על השורשים ההיסטוריים והאפיסטמולוגיים של הטיפול הזוגי והמשפחתי ללמוד סוגיות הנוגעות במערכתיות וקשרים בין דוריים (בואן (Bowen) ג'נוגרם)
4. לבדוק סוגיות נוספות כמו קשר בין מטפל ומטופלים ואמנות שאלת שאלות מעגליות.
5. לבדוק את הטכניקות הביהביוריסטיות בטיפול
6. לקרוא ולבקר דוגמאות של מחקרים בתחום הטיפול המשפחתי
7. לפתח ידע ומיומנויות בשבירת תבניות התנהגות
8. ללמוד על סאטיר "הקדירה המלאה", על חרדות, אינטימיות, מלחמת כוח וקונפליקטים במשפחה

פרשיות לימודים:

גישה מערכתית בטיפול: יוצגו התיאוריות המרכזיות עליהן מושתתת הגישה המערכתית. במקביל יוצגו מיקרים להדגמת הדרכים בהן תיאוריות אלו משפיעות על הלכי הטיפול בשדה. הסטודנטים ירכשו בקורס קונספציות תיאורטיות וקליניות בטיפול משפחתי, תוך התנסות ובחינה אישית עצמאית, את תהליכי העבודה. מטרת הקורס היא להכיר לסטודנטים את יסודות הטיפול המשפחתי: יסודות בטיפול משפחתי. תחום הטיפול המשפחתי פיתח דרכים רבות, יעילות וחדשניות, לעבודה עם משפחות, זוגות ויחידים. הקורס יעסוק בדרכים לפיתוח חשיבה מערכתית וכיצד זו מעצבת איסוף מידע, בניית היפותיזות, ג'נוגרמים ושיטות טיפול אחרות מהתיאוריות המוקדמות ועד לפוסטמודרניזם העכשווי. יוצגו מיקרים להדגמת הדרכים בהן תיאוריות אלו משפיעות על הלכי הטיפול בשדה. הסטודנטים ירכשו בקורס קונספציות תיאורטיות וקליניות בטיפול משפחתי.

תכנית הוראה מפורטת:

1. התפתחות היסטורית והשוואה בין הגישה המערכתית והפרטנית.
2. הגישה המבנית לעומת האסטרטגית והצגת הגישה הטיפולית הפוסט מודרניסטית.
3. הגישה האסטרטגית-מוריי בואון
4. הגישה המבנית-סאלוודור מינושין
5. דפוסי תקשורת והקדירה המלאה-וירג'יניה סאטיר
6. הגישה הנרטיבית-מייקל ואייט

משקל בציון הסופי **

נוכחות	-	%	_____	X חובה	__ בחירה
בחנים ***	-	%	_____		
עבודות	-	100 %			
מבחנים	-	%	_____		
סורים	-	%	_____		
סה"כ	-	100%			

רשימה ביבליוגרפית:

Textbook

אייל, ח. (2004), יישום עקרונות הטיפול המשפחתי בעבודת היועץ, בתוך: קלינגמן, א., ארהרד, ר., (עורכים). *ייעוץ בבית-ספר בחברה משתנה*. עמ' 295–316. תל-אביב: רמות.
דאלוס, ר. (2004). *מבוא לטיפול משפחתי. תיאוריה ושיטות עבודה מערכתיות*, קרית-ביאליק: אח.
Nichols, M.P. & Schwartz, R.C. (2001). *Family Therapy: Concepts and Methods*. Fifth Edition, Allyn and Bacon: MA

עברית

אילון, ע. (2000). *איזון עדין – התמודדות במצבי לחץ במשפחה*. (פרק ה: עד שהגט יפריד בינו – גירושין כהליך חיים מתמשך), תל אביב: עם עובד, עמ' 142-195.
אליצור, י, טנא, א, וגשל, מ., (1994) "עבודה עם משפחות במעונות של רשות חסות הנוער".
בתוך: *עבריינות ועבודה סוציאלית: ידע והתערבויות*. עורכים: וזנר, י., גולן, מ., חובב, מ. תל אביב: רמות.
ברגמן, ז., וכהן, א. (1994). *תקשורת וסודות במשפחה*. תל אביב: עם עובד.
בן-זאב, א. (2001), *בסוד הרגשות*. לוד: זמורה-ביתן.
היילי, ג. (1982), *בעיות משפחה*. תל אביב: ספרית הפועלים, עמ' 30-90.
ליטבק-הירש, ט. ובר-און, ד. (2007). *לבנות את החיים מחדש: מחקר מעקב על העברה בין-דורית של טראומת השואה*. *מגמות, מ"ה*, 271-243.
מנוחין, ס. (1987). *קליידוסקופ משפחתי*. תל-אביב: ספרית פועלים.
מנוחין, ס. (1997). *משפחות ותרפיה משפחתית*. תל אביב: ספרית הפועלים.
סטיר, ו. (1985). *לחיות ביחד*. תל אביב: ספרית פועלים.
סטיר, ו. (1985). *המשפחה המודרנית - טיפוס תקשורת*. תל אביב: ספרית-פועלים, עמ' 50-75.
מנוחין, ס. (1982). *משפחות ותרפיה משפחתית*. תל-אביב: רשפים.
נרדי, ח. ונרדי, ר. (1992). *גברים בשינוי: בדרך לגבריות אחרת*. תל-אביב: מודן.
ענבר, א. ועיד, ח. (2003). *הטמעת הגישה הנרטיבית בתהליכי ייעוץ בגישור רב תרבותי ורב לאומי: תכנית לפיתוח חוסן נפשי-חברתי-לאומי*. בתוך: ר' לזובסקי וצ' בראל (עורכות). *מסע של תקווה*. אבן יהודה: רכס, 482-447.
קלינגמן, א., איזון, ר., (1990). *ייעוץ פסיכולוגי – עקרונות, גישות ושיטות התערבות*. תל אביב: רמות, אוניברסיטת תל אביב.
רבין, ק. (1991). *טובים השניים: נישואין כדיאלוג*. רמת-גן: קשת.
רבין, ק. (1998). *שותפים שווים- חברים טובים: העצמה של זוגות דרך טיפול*. תל-אביב: ידיעות אחרונות, ספרי חמד.

- Baum, N., Snit, D. (2005). Self-Differentiation and Narcissism in Divorced Parents' Co-Parental Relationships and Functioning. *Journal of Divorce and Remarriage*. 42 (3-4), 33-60.
- Charles, R. (2001). Is there any empirical support for Bowen's concepts of differentiation of self, triangulation and fusion? *The American Journal of Family Therapy*, 29, 1-12.
- Falicov, C.J. (1995), Training to think culturally: A multidimensional comparative framework. *Family Process*, 34, 378-388.
- Fraenkel, P. & Markman, H.J. The Family Therapies, *Contemporary Psychotherapies: Models and Methods* (3rd ed.) S.J. Lynn & J. Garske (Eds.) Brooks Cole, NY. 1999.
- Gerson, R., S. Hoffman, M. Sauls, & D. Ulrici (1993). Family-of-origin frames in couples therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 19, 341-354.
- Gurman, A.S. & Jacobson, N.S. (2002). *Clinical Handbook of Couple Therapy* (3rd ed.), The Guilford Press, NY.
- Halford, W. K., Sanders, M. R., & Behrens, B. C. (2000). Repeating the errors of our parents? Family-of-origin spouse violence and observed conflict management in engaged couples. *Family Process*, 30(2), 219-236.
- Harris, S.M. and Glade, L.T, (2004). Assessment and Treatment of Trauma from a Bowen family systems theory perspective. In D. Catherall (Ed), *Handbook of Stress, Trauma and the Family*. pp 453-471. Brunner-Routledge Pub, New-York.
- Horne. B, K, and Mary, W, H. (2002). All in the Family: A belated response to Knudson-Martin's feminist revision of Bowen Theory. *Journal of Marital and Family Therapy*, 28, 1-12.
- Kaslow, F., (1995), *Projective Genogramming* Professional Resource Press Florida. Page 1-29.
- Kerr, M.E. (1981). Family system theory and therapy in A.S. Gurman (ED). *The handbook of family therapy*, pp. 226-264. New York : Brunner/Mazel.
- Kosek, R.B.(1998). Self differentiation within couples. *Psychology Report*. 83, pp. 275-279.
- Milewski-Hertlein, K.A. (2001). The use of socially constructed genogram in clinical practice. *The American Journal of Family Therapy*, 29, 23-38.
- Minuchin, S., Nichols, M.P., & Wai-Young L. (2007). Assessing families and couples: A systemic approach. *Journal of Marital and Family Therapy*, 33, 1-12.

- From symptom to system. Boston: Pearson/Allyn-Bacon.
- McGoldrick, M., and Gerson, R. (1988) Genograms and the family life cycle. In B. Carter, and M. McGoldrick, (Eds.). *The changing family life cycle*. Gardner Press.
- Papp, P. & Imber-Black, E. (1996). Family themes: Transmission and transformation. *Family Process*, 35, 5-20.
- Penn, P. (1998). Rape Flashbacks: Constructing a New Narrative. *Family Process*, 37
- Papero, D. V. (1995). Bowen family systems and marriage in N.S Jacobson & A.S.Gurman (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy*. pp. 11-30. New-York: Guilford.
- Watts-Jones, D. (1997). Toward an African American Genogram. *Family Process*, 36, 375-383.
- Weber, T., Mckeever, J. and McDaniel S.H. (1985). A Beginner's Guide to the Problem-Oriented First Family Interview. *Family Process*, 24, 357-364.
- Weingarten, K. (1998). The Small and Ordinary: The Daily Practice of a Postmodern Narrative Therapy. *Family Process*, 37, 3-14.
- White, M. & Tyson-Rawson, K. (1995). Assessing the dynamics of gender in couples and families: The gendergram. *Family Relations*, 44 (7), 253-260.

יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים.
 אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
 על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

*
 **
